

ORÁLNÍ MEDICÍNA – NOVÝ VZDĚLÁVACÍ OBOR VE STOMATOLOGII

Postgraduální vzdělávání je nezbytnou součástí profesního života každého lékaře. Je na něm založen jeho profesní odborný růst, mnohdy i funkční a mzdové zařazení. Nezaměnitelný význam však má také pro přípravu na akademickou dráhu, neboť si nelze představit uchazeče o habilitační či jmenovací řízení v jakémkoli medicínském oboru včetně stomatologie, který by nesplňoval – mimo jiné – podmínku dosažení nejvyššího možného odborného vzdělání v daném medicínském oboru. Otázkou je, jak současný vzdělávací systém je, či není „přívětivý“ k lékařům, kteří do něj musí vstoupit. Je trvale kritizován, pozměňován a je značně komplikovaný. Snahy o jeho vylepšování a z nich plynoucí změny jsou dlouhodobé, nikoli však uspokojivé.

Současná stomatologie se z tohoto systému do jisté míry vymyká. Vzdělávací programy neboli atestace 1. a 2. stupně, atestace specializační a z nich plynoucí odbornosti ve stomatologii pozbyly v roce 2004 platnosti, administrativně byly tehdy zrušeny. Přetrvala pouze ortodoncie a ústní, čelistní a obličejová chirurgie, díky prozíravosti jejich tehdejších čelných představitelů. Částečnou úpravu v možnosti získání oficiálního, státem garantovaného postgraduálního vzdělání ve stomatologii, přineslo v roce 2014 zřízení třetího základního vzdělávacího programu s názvem **Klinická stomatologie**, určeného pro lékaře pracující na klinických nemocničních pracovištích. Zaručuje jim nejen profesní funkční a mzdový postup, jako je tomu v ostatních lékařských oborech, ale i přístup k výše zmíněným řízením a titulům potřebným pro získání a udržení příslušných akreditací, nezbytných pro výuku studentů, doktorandů a stážistů na jejich pracovištích, i pro klinický provoz.

Současná náplň vzdělávacího oboru Klinická stomatologie respektuje většinu požadavků, jež jsou na klinické stomatology při jejich práci na nemocničních pracovištích kladeny. Nemůže však obsáhnout veškeré odborné aktivity, které na nich mohou být vyžadovány, podobně jako je tomu v mnoha dalších, vnitřně diferencovaných, někdy až atomizovaných medicínských oborech. Jednou takovou velkou oblastí jsou choroby ústní sliznice, dále též choroby slinných žláz a poruchy salivace, nemoci če-

listního kloubu, mizních uzlin, projevy značného množství celkových chorob v dutině ústní a jiné patologické stavy. Připočteme k nim jedince trpící chorobami, které neumožňují provést ani vcelku banální léčebné výkony jinak a jinde než v nemocničním prostředí a za speciálních podmínek. Další rizika a limity ošetření jsou spojeny s užíváním nejrůznějších léků (antikoagulanty, imunosupresiva a cytostatika, antiresorpční léky, biologika a biosimilars, tzv. orphan drugs, nově vyvíjená léčiva používaná v rámci klinických studií apod.) Mnohé z výše uvedených situací vyžadují nejrůznější pomocná vyšetření, konzultace s lékaři jiných odborností, specifickou přípravu pacienta na výkon, hospitalizaci, celkovou anestezii, speciální terapeutické postupy. Tyto situace řeší v obecné rovině existence *nástavbových oborů* – specializačních atestací.

Osvědčeným řešením ve stomatologii je v řadě vyspělých zemí existence odbornosti zvané obvykle *orální medicína*. Doba, kdy afekce v tomto sdělení jen letmo zmíněné řešili naši předchůdci v rámci tehdy existujících specializací typu parodontologie, dentoalveolární chirurgie, dětské stomatologie, již pominula. Nevzpomenout při tom nelze jmen M. Škacha, I. Dřížhala, J. Mazánka, L. Sazamy, B. Mejchara a mnoha dalších, kteří byli schopni pojmout ve své době stomatologii komplexně. Současná doba však vyžaduje specializované vzdělání typu *nástavbového oboru*, realizovaného na akreditovaném školicím pracovišti pod vedením erudovaného

školitele při plném pracovním úvazku školence, zakončeného *atestační zkouškou*.

V roce 2019 se po dlouhé době jednalo o možnostech vzniku *nástavbových oborů* i ve stomatologii. Ze tří návrhů uspěl jediný, kterým byl návrh na zřízení *nástavbového vzdělávacího oboru* s názvem **Orální medicína**, určeného pro nositele odbornosti Klinická stomatologie, s dobou přípravy v délce alespoň jednoho roku, stejně jako je tomu u ostatních existujících *nástavbových oborů*. Návrh uspěl díky porozumění zúčastněných institucí a příznivé konstelaci společensko-odborných vztahů mezi účastníky těchto jednání. Následně vznikla koncepce a náplň oboru, na níž se podíleli kromě stomatologů (L. Izakovičová Hollá, V. Radochová, R. Slezák, V. Ščigel, R. Šmulcer) také odborníci z řady spolupracujících oborů (maxilofaciální chirurgie – G. Pavlíková, onkologie – S. Vokurka, patologie – J. Laco, mikrobiologie, lékařská imunologie a alergologie – O. Kopecký, hematologie – J. Radocha). Náleží jim za to velké poděkování. *Nástavbový obor* byl poté diskutován, projednán a schválen Vzdělávací radou zubních lékařů MZ ČR. V roce 2021 byl vypracován a schválen návrh kompetencí zubních lékařů s touto kvalifikací. V roce 2022 byla ustanovena akreditační komise, složená jako obvykle ze zástupců odborných společností, České stomatologické komory a lékařských fakult (v abecedním pořadí R. Foltán, L. Izakovičová Hollá, M. Janovská, L. Korábek, G. Pavlíková, H. Poskerová, V. Radochová, R. Slezák, R. Šmulcer).

V plném znění byla náplň *nástavbového oboru Orální medicína* uveřejněna ve Věstníku MZ ČR, částka 13/2023. Ve témže roce byly formulovány podmínky na pracoviště žádající o získání příslušné akreditační. Odbornou záštitu nad *nástavbovým oborem* převzala Stomatologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně. V listopadu 2024 úspěšně proběhly pod patro-

nací Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, který je v ČR pověřenou institucí pro organizaci a realizaci tohoto typu vzdělávání, úvodní atestační zkoušky v tomto nastavbovém oboru. Prvními nositeli tohoto vzdělávání se tak stali někteří členové příslušné akreditační komise, kteří splnili všechny podmínky pro přistoupení ke zkoušce (M. Janovská, L. Izakovičová, Hollá, V. Radochová, R. Slezák). V současné době žádají první klinická pracoviště o příslušnou akreditaci, na vyjádření IPVZ však dosud čekají. Až po jejím získání budou moci oficiálně začít školit další zájemce o tuto kvalifikaci. Absolvování tohoto vzdělávacího programu by mělo být zákonitě následováno přiznáním

nové odbornosti. Pracoviště poskytující tento typ vysoce specializované péče by měla být příslušně bonifikována zdravotními pojišťovnami. Nastavbový obor **Orální medicína** nemá žádný vztah k ostatním vzdělávacím aktivitám, tzn. jakékoli jiné než náplní oboru požadované aktivity, včetně povinných čtyř oborově specifických kurzů, nejsou pro tento typ vzdělání uplatnitelné.

Závěrem lze konstatovat, že zřízení jakéhokoli nového vzdělávacího oboru je procesem nečekaně zdoluhavým a že v tomto případě je jeho výsledek dosti odlišný od prvotních záměrů. Požadována byla původně „standardní“ doba trvání nastavbového oboru podle zahraničních vzorů, tzn. tři ro-

ky. Přístup k tomuto vzdělávacímu oboru byl navrhován i pro lékaře jiných odborností včetně maxilofaciálních chirurgů, zamýšleno bylo též mezioborové složení akreditační komise. Vyjádření úředníků a znění příslušných předpisů však byla striktní a nemilosrdná, a tak původní, výrazně mezioborové zacílení **Orální medicíny** nebylo možné plně obhájit. Lze jen doufat, že záměr tvůrců nastavbového vzdělávacího oboru **Orální medicína**, pomáhat zejména jedincům se závažnými zdravotními problémy, se podaří v brzké době dovršit.

doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc.
předseda akreditační komise
Orální medicína

Informace o inzerci v časopisu
**ČESKÁ STOMATOLOGIE
A PRAKTICKÉ ZUBNÍ LÉKAŘSTVÍ:
Česká stomatologická komora**

Ing. Renáta Ildžová
e-mail: ildzova@dent.cz, tel.: +420 603 825 154

Ceník inzerce:
www.dent.cz/komerční-spolupráce
www.cspzl.dent.cz (složka Redakce)